

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRATIA
 Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.

Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

† Virgil Onițiu.

Arad, 22 Octomvrie 1915.

Răsboiul înfricoșat îi nimicește crengile cele mai verzi, cele mai puternice, nădejdea viitorului. Din văile încântătorului Ardeal, de lângă apele întunecate ale Timocului, de pe șesurile de Dumnezeu binecuvântate ale Basarabiei floarea neamului nostru e ridicată și aruncată în flăcările mistuitoare ale incendiului, în care arde lumea și se svârcolesc popoarele. Brațele tari, de cari ne răzimăm, se istovesc în lupte, inteligențele conducătoare spre lumina fericitoare se sting și mor rând pe rând lăsând îngrozitor gol în urma lor. Și par'că nu ajunge răsboiul. Moartea se repede și asupra cuiburilor noastre ascunse și ferite de grozăvia focului mondial și ne răpește din ele bărbații cei mai inimoși, cei mai distinși. Abia câteva săptămâni s'au scurs dela stingerea vieții de cea mai frumoasă pildă a marelui preot român Ion Micu Moldovanu și azi ne sguduie știrea înfiorătoare despre moartea repentină a lui *Virgil Onițiu*, directorul liceului român din Brașov.

Virgil Onițiu e mort. Abia în preajma anilor 50 de viață, s'a stins deci dintre toți cel mai vrednic director al marelui gimnaziu român din Brașov, fala mitropoliei Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania. Sărman liceu român. Tu împărtășești soarta neamului nostru, ai stat în fruntea culturii lui, azi stai în fruntea jertfelor lui, ai dat tributul tău de sânge patriei, ai dat pe Alexandru

Bogdan și pe Vasile Micula și iată azi Ți se cere jertfa cea mai mare, viața scumpului tău director.

Virgil Onițiu are să rămână pentru toate vremurile acela, care a trecut marele liceu român din Brașov prin cele mai iminente primejdii ale prefacerii dintr'o școală modestă a lui Ioan Popazu într'un institut ocrotit de legile statului, care prin istețimea conducătorilor acelui institut de cultură românească a fost silit să recunoască dreptul lui la existență. Creiat la 1861 în umbra ocrotitoare a absolutismului prin străduința înflăcărată a marelui Andreiu și cu ajutorul luminatului protopop Ioan Popazu al Brașovului, după anii 1885 gimnaziul din Brașov a ajuns să lupte cu legile făcute în statul nostru pentru regularea școalelor medii și a trebuit să se conformeze dispozițiilor ici-colea foarte riguroase ale acelor legi. Se cereau profesori cu diplome de stat, se cerea plățirea profesorilor în conformitate cu exigența vremilor și asemenea celor dela stat, se cerea completarea la numărul prezent a profesorilor. Renta, ce în temeiul unor drepturi istorice o primea liceul brașovean dela statul român, chiar dela înființarea sa, era primejduită prin politica șovinistă a baronului Bánffy. Pensia profesorilor, a văduvelor și orfanilor lor ajunsese la pragul unei regulări noi, care cerea iarăș jertfe enorme și în Brașov — certuri pentru locurile din Eforie și pentru președinția ei.

Și din toate acestea greutăți enorme liceul român din Brașov a ieșit sănătos și teafăr. Azi profesorii au lefuri și bani de cvartir, ca cei dela stat, azi catedrele sunt complete, renta statului-român asigurată, profesorii

toți la fondul de penzie al statului, ocrotiți ei, văduvele și orfanii lor. Și toate acestea s'au făcut fără să fie știrbit caracterul prin eminență românească al liceului și fără cea mai mică vătămare a autonomiei bisericii noastre, care dispune în cadrele sale de supravegherea acestor mari școale dela Brașov.

Că toate acestea au fost posibile, meritul de frunte îl are directorul Virgil Onițiu. De-o liniște clasică în temperament, ager fără seamăn a înțelege simburile hotărîtor al oricărei situațiuni, român incapabil de transacțiuni pe contul caracterului național al institutului său, cinstea întrupată în toate agențele sale, directorul Virgil Onițiu a știut să treacă peste toate greutățile și nevoile vremilor și a făcut din liceul brașovean cel mai de frunte far de lumină pentru neamul românesc din Transilvania și Țara-Ungurească. Acesta este bărbatul, despre care vr'un nou mare poet cu drept cuvânt ar putea să-și înceapă oda scriind: *integer vitae scelerisque purus.*

Vor veni cronicarii și vor diseca conținutul intelectual și sufletesc al omului, care a fost Virgil Onițiu și fără îndoială îl vor așeza în rândul acelor, cari au dreptul să pretindă dela neamul lor monumentul aere perennius. Și până atunci Masa studenților, creațiunea exclusivă a lui Virgil Onițiu, minunatul internat român din Brașov, lăudat chiar acum de curând în aceste coloane, rămân mărturie de inima miloasă și gândul umanitar al scumpului nostru mort. Și dacă scrierile lui beletristice n'au sguduit lumea românească prin emoțiuni artistice, din fiecă rănd, din fiecare cuvânt al acestor scrieri Ți se desprinde o nemărginită iubire de neam, o dragoste fără

In parc.

*Sub vasta necropolă a cerului de-amiază,
 E un alcov, azi, parcul, în care mâni brutale
 Au săvârșit o crimă, — și sângele pătează
 Hermina somptuoasei mantii pontificale.*

*Fântâna săritoare veghiază împăcată,
 In agonia gravă a frunzelor ce cad;
 O bancă solitară lipită de un brad
 Așteaptă să-i sosească amanții de-altădată...*

*Plângând lângă bazinuri de marmoră, ciprese
 Ca niște 'ndoliate și palide femei,
 Iși profilează trupul și formele alese.*

*Dă-mi ochii-acum, și mâna, sub destrunzitul tei,
 Ca 'n ceasurile sfinte de ieri, — și să nu-ți pese
 Că-și sângerează toamna piciorul prin alei...*

I. Broșu.

Bătălia dela Loos.

— Teatrul de războiu occidental. —

Au pornit ca o furtună.

Mai întâiu sburau granatele, desrădăcinând copacii din marginea șoselelor, pătrunzând în sate, cariere, ferme, pe unde săptămâni nu mai răsunase vre-un foc de armă. Pretutindeni pârâia. Stâlpi de fum se ridicau pretutindeni pe câmpii în cari nu se zărea ființă omenească, nori de șrapnele pluteau pe cer, foc ieșia din acoperișuri în pivnițe se ghemuiau femei și copiii ce plângeau, răniți, pe cari medicii îi bandajau. Deasupra tranșelor plutea deasemenea fum. Tranșeele de acces stau sub o furtună de proiectile. Un rănit, care primise dimineata un glonte de granată a rămas împreună cu alți răniți până seara într'o tarnșee de acces, atât de groaznic era focul și atât de răsturnată era tranșeea. În ajun fusese ciuruită de proiectile, noaptea pionerii o dresară întrucâtva, iar dimineata la 11 era iarăș infundată: această tranșee era, nota bene, lungă de doi kilometri și toți trebuiau să se strecoare pe aici, aducătorii de ordine, rezervele, răniții și telefonistii. Aceasta nu era decât una din sutele de tranșee de acces. Poate începeți a vă da seama, de violența luptei.

Nu mai sunt timpurile trecute când coman-

dantul suprem privea de pe o colină la lupta ce se desfășoară la picioarele sale.

Nu se vede nimic: explozări de granate, nori de șrapnele câte o casă fumegândă, câte un copac prăbușindu-se, câte un aviator în văzduh, sclipirea de metal, țîșnind din pământ (focul gurilor de tun.) Intreg tabloul luptei se împarte din cauza întinderii frontului în amănunte deconcertante și complicate, în episoade, acțiuni și catastrofe izolate. Fiecare grup, regiment, companie sau secție, luptă separat și adesea e chiar imposibil a se menține legături cu regimentul sau cu grupurile vecine.

La nord de canalul La Bassée au avut în cea mai mare parte loc atacuri și lupte de tranșee mai mult sau mai puțin lămurite. Deodată se ivesc Englezi, Scoțieni, Indieni, apropiindu-se în linie de tiraliori, în pâlcuri, grupe și izolați. Cu cât se apropie, cu atât se împuținează — gloanțele sunt iuți — și la urmă nu mai rămân decât câțiva care și ei cad.

Iată că năvălește și a doua linie de atac. Sunt cu deosebire regimente tinere — am vorbit cu o mulțime, băieți tineri de 19 ani, cari erau numai de trei zile în tranșee, cari înaintau în rânduri dese și cădeau ca spicele sub seceră. Puțini atingeau obstacolele. Pe unii îi cuprindea panica, se năpusteau în masse dese înapoi, secerăți de mitraliere. La Fromelles, Aubers, Posthubert și Givency (aproape

seamăn pentru slova românească, pentru trecutul românesc, pentru viitorul acestui neam atât de nobil și atât de oprosit. Virgil Onițiu 15 ani de zile a condus liceul românesc din Brașov cu o rară înțelegere, dar suntem cu desăvârșire siguri, că istoria neamului nostru va trece prin sîta uitării această vrednicie a mortului, ci la Români din generație în generație are să rămână memoria lui Virgil Onițiu ca nemuritor și viu îndemn la omenie, la milă creștinească, la credință românească.

Simțim adânc durerea, că am pierdut o comoară atât de mare și oricât ne svârcolim, nu putem afla îndemnuri mîngăierii, ci cu amară resemnare iarăș și iarăș ne întrebăm: De ce blestem e urmărit acest popor?

— Virgil Onițiu — dormi în pace!

Macedonia.

Arad, 22 Octomvrie 1915.

Ceeace am accentuat de atâtea-ori, se adeverește din zi în zi. Cataclismul european a fost provocat de antagonismul de ordin comercial, ce exista între Anglia și Germania. Anglia își avea terenul exportului și importului deja în secolul XVI-lea. Germania a început să introducă politica de colonie la stăruința lui Bismarck și tot de atunci imperiul german a simțit necesitatea de a pune stavilă domniei integrale a Angliei pe mare. Antagonismul comercial dintre cele două mari imperii ar fi dus cu siguranță la un desnodământ prin războiu, dacă cele două mari împărății ar fi fost în curat cu aliații lor. Anglia, deși prietenă Rusiei și Franței, n'a fost încredințată că la un eventual conflict între dânsa și Germania, aceste două mari puteri i-ar fi secondat. Franța avea interese diametral opuse în Africa, în Tunis, Maroc și Algeria, în Asia, în China, iar Rusia își avea interesele de susținut în Persia, Afganistan și Mandșuria. Când cu izbucnirea conflictului din Maroc, luam la siguranță că Anglia se va încinge în războiu cu Germania pentru

Franța, iar rezolvându-se conflictul cu rușinoasa surghiunire a ministrului francez din partea împăratului Wilhelm, s'a iscat unul nou, mai periculos în consecințe: diferendul ruso-japonez și german pentru Mandșuria. Anglia stătea și atunci gata de războiu. Dar diferendul s'a aplanat cu vizita lordului Haldane la Berlin și cu întrevederea pe bordul unui yacht imperial între țarul Rusiei și împăratul Germaniei. „Conflictul tăcut” a fost însă numai jăratec sub cenușe, căruia i-a ajuns un vânt din Balcani, ca întreaga Europă feudală să se amestece în flacări. Când cu suirea pe tronul Albaniei a principelui de Wied, armata rusească se pregătea deja, ca să năvălească în monarhie. Diplomația înțelegerei simțind pericolul, ce zăcea într-o eventuală tendință de cucerire în Balcani a imperiului habsburgic, protestă și muncea energic ca să zădărnicească planul puterilor centrale, de a-și asigura egemonia comercială în Balcani, gonind definitiv pe Sârbi de lângă Adriatică. Planul puterilor centrale era firesc, pentru că apăra siguranța comerțului austro-german dela Rin și până la Marea de Marmara și mai departe, prin trenul german din Bagdad, în Africa apuseană. După expirarea contractului dintre statul otoman și guvernul german în chestiunea trenului din Anatolia-Bagdad și ajungerea acestuia în mâinile capitaliștilor francezi și englezi, Germanii au început să se gândească serios la problema orientală, care pentru dânsii însemna una principală. Convenția militară dintre România, Bulgaria și puterile centrale dovedește în deajuns că politicianismul german a prevăzut conflictul de interese între Anglia și Germania. Germania fără Dardanele și navigația liberă pe oceane, ar fi fost încercuită și cum capitalul german în 92% este așezat în politică colonială, se pot înțelege eforturile uriașe ce le aduseseră Germania pentru a-și putea apăra nu numai prestigiul militar, ci și exigențele mercantile. „Drang nach Osten”, aceasta nu a fost numai lozinca contelui von Westarp, președintele conservatorilor, ci un principiu categoric de

guvernare al întreg elementului german. Numai astfel putem înțelege că Germania a secondat cu atâta tărie anectării Bosniei din partea monarhiei și a contribuit prin tratatul dela București la emanciparea Bulgariei de sub influința panslavistă, oprind armata sârbească prin un strașnic demarș de-a fărâmița și mai tare pământul bulgăresc. În contra protestărei Germaniei și a monarhiei, Macedonia a fost însă în parte dată Serbiei, iar o parte și una nu însemnată, s'a dat Greciei. Tratatul dela București a spulberat prin urmare speranțe și a provocat reacțiunea urei de popor. Pe de-o parte a deschis noi căi către mare prin Dedeagaci Bulgariei, Bulgarii au fost prin urmare scutiți de jugul Dardanelor și dintr'odată, din porturile stângace ale Mării-Negre au ajuns în proprietatea unor conjuncturi comerciale cu Europa. Grecia, posedând Salonicul, traficul maritim i s'a mărit și i s'a întărit. Serbia s'a făcut stăpâna unui mare teritor, poate cel mai bogat în pământ roditor, și prin linia Niș-Salonic și-a asigurat traficul pentru totdeauna, care până la tratatul din București, se desbătea prin intermedierea monarhiei și prin Prahovo-România.

Dar pentru cunoașterea mai amănunțită a cauzei, trebuie să reproducem o tabelă statistică a profesorului universitar din Atena, Dr. Cleonthes Nicolaides, care reprezintă interesele grecești, prin urmare nu acopere cu totul părerea panbulgarilor.

În Macedonia istorică dela munții Pindului până la Monastir și dela Salonic până la Nevrokop, (linia etnografică grecească) locuitorii se împart astfel:

Greci	594.500	locuitori
Turci	321.000	„
Slavi (Sârbi, Bulgari)	126.500	„
Evrei	79.400	„
Cutovlahi (Români)	37.900	„
Ruși	3.500	„
	1.162.800	locuitori

În linia etnografică slavă (dela lacul Achris până la Pantalia (Cüstendil) și până la mănăstirea Rylo sunt:

de La Bassée) lupta a devenit de o violență extremă. Tranșeele erau transformate de proiectile, în adevărate vâlcele așa încât primele au trebuit să fie evacuate. Englezii au răsbîț, până ce focul nostru i-a oprit în loc. Ei stăteau ca într'un sac. Ei erau acum închiși de un cerc de foc, care intercepta drumul oricărei rezerve. Vitejii noștri își fac drumul cu granate. Cercul devine din ce în ce mai strâmt.

Lupta nimicoitoare, ține zece, douăsprezece, douăzeci de ore, la urmă companiile engleze înconjurate din toate părțile au trebuit să se predea. Au epuizat munițiile. Ei fac semn cu puștile și cu șepcile ridică mâinile, Germanii le strigă: „Ieșiți afară!” Sunt prinși. Trebuie străbătut în pas alergător cercul de foc al artileriei engleze: Jos, sus, înainte. În sfârșit sunt atât ei, cât și oamenii care-i escortează în siguranță.

Așa a mers în acest sector dela Souchez până la sud de Arras, ceasuri, zile dearândul. Linia frontului se avântă înainte, dă înapoi, se schimbă continuu, e străpunșă, răsturnată, sângele curge, oamenii cad, la ei, la noi. Granatele grele fac gohori mari în zidurile de Francezi cari atacă ei sunt făcîți bucăți, sfâșiati cu sutele. Ce e omul? Omul nu e nimic. Nu putem pricepe cum soarele nu se înegrește pe cer și cum stelele nu se sting. Mulți ani mai târziu vor suspina încă popoarele pentru această aberație.

Mai confuz e încă tabloul luptelor din sectorul Loos.

Am întămit un căpitan reîntors dela reduta Hohenzollern des pomenită, jos era acoperit

de pământ, sus de praf și noroi. Epoleții lui erau jumătate ruți. Părul încăruntîșe, avea o barbă de trei zile, iar pe obraz brazde adânci. Era răgușit și nu-i era ușor să vorbească cu înțele. Am vorbit și cu alți luptători din această regiune. La marginile arcului ce-l formează Loos, tranșeele rezistau.

Valurile de gaz nu-și făceau aci efectul deplin, ci sburau în parte deasupra tranșeelelor și când Englezii s'au apropiat, un foc ucigător i-a primit. Un batalion de atac s'a adăpostit într'un șanț natural. Obuzele noastre au început să tragă așa fel încât bucăți de carne și membre sburau afară. Englezii au fugit înapoi și au căzut în focul mitralierelor noastre. E îngrozitor cum granatele grele bombardau cetele dușmane. Ceva mai la sud lucrul a devenit mai greu. Valurile de gaz și zidurile de fum erau ca niște nori groși. Soldații noștri erau la post. Impușcau ca nebunii în zidul de fum, după care avea să înainteze dușmanul. Numai un singur ofițer a apărut cu sabia trasă și a căzut în aceeaș clipă. Celelalte tranșee nu mai putea fi menținute, oamenii noștri erau parte acoperiți de pământ, iar tranșeele desfundate. Într'un sector o mitralieră fusese asvârlită de o granată în tranșee. Câțiva băieți viteji au așezat-o pe meterezul tranșeei și au început să tragă fără adăpost. Din dreapta vin Englezii! Unde? Sunt ai noștri! Nu, zău, sunt Englezi, sunt aproape, la zece pași se poate abia distinge în nori uniformele lor. Așa a fost la Loos. Deodată ne pomenim în tranșee cu un tânăr englez neîarmat. Un transfug. Nimeni nu știa de unde vine, nimeni nu se interesa de el. Erau

alte locuri cari reclamau atenția. Într'un alt șanț ofițeri ruți din trupă au stat o zi întreagă în mijlocul trupelor engleze. Ei zidiseră adăpostul cu saci de nisip și nimeni nu-i observa.

La urmă, Englezii au fost scoși afară. Ofițerii aceștia au povestit lucruri grozave. Nu știu dacă lucrurile povestite de dânsii n'au ajuns diformate și exagerate până la mine. Ei au povestit că Englezii omorau răniții noștri. Toate sunt posibile în acest războiu. Mai la sud tranșeele au trebuit să fie evacuate din cauza valurilor de gaz. Englezii înaltau din urmă. Au avut loc lupte îngrozitoare și sângeroase pentru cariere, ferme și sate. Într'un loc s'a ivit pe neașteptate o companie engleză, deodată o mitralieră mătură drumul. Un ofițer strânse câteva trupe și peste cadavre și sânge înainte! Mitraliera tăcu. Adesea era greu de spus, pe cine aveai în flanc sau în spate: un prieten sau un dușman. Și șrapnelele explodau, ori încotro îți întorceai privirea. Aceasta a durat zile dearândul. Apoi lupta a devenit mai deslușită și mai clară și Englezii au început să fie respinși din punct de sprijin în punct de sprijin. Au pierdut reduta Hohenzollern, cariera 8, înălțimea 70 și lupta a continuat.

Noaptea planează de jur împrejur pe tinuturi, și întregul orizont e străbătut de bombe în toate culorile, de fulgere și scânteiază de focul gurilor de tun.

Lupta dela Loos s'a sfârșit. Lupta dela Loos începe.

(Berl. Tagbl.)

Bernhard Kellermann.

Slavi (Sârbi și Bulgari)	268.200 locuitori
Turci (cu Albanezi la un loc)	182.100 „
Greci	57.000 „
Tigani	4.000 „
Cuțovlahi	1.300 „
Evrei	500 „
513.100 locuitori	

In linia etnografică albaneză-slavă — se află:

Albanezi	73.500 locuitori
Slavi (Sârbi și Bulgari)	60.000 „
Greci	4.800 „
Tigani	3.200 „
Cuțovlahi	2.000 „
Evrei	1.000 „
144.600 „	

Prin urmare vom vedea că în Macedonia istorică elementul grecesc este reprezentat cu 655.500 de suflete, față cu care elementul slav reprezintă 454.700 de suflete. *Flementul român este de 41.200 de suflete*, dar în aceste sunt socotite numai strict acele aflătoare în Macedonia istorică. „Macedonia istorică” o numim, căci prin ea a vrut monarhia austriacă să-și asigure marea Egee, Rusia prin procesele perpetue ale muntelui și schiturilor din Athos, Bulgaria, căreia pacea dela San-Stefano i-a promis o parte covârșitoare a Macedoniei a ajuns pentru ea în conflict cu Serbia, Albanezii la insurecția din Februarie 1899, în Ipek au declarat independența Macedoniei, ca să facă un *hinterland* Greciei, iar Grecia, cu războiul nenorocit din 1897 a căzut definitiv în cursa ce i-o făcuse diplomația franceză.

Pacea dela București la stăruința dlui Take Ionescu și Venizelos, a împărțit Macedonia între Serbia și Grecia, predându-se Serbiei pământurile cele mai roditoare, iar Greciei însuș Salonicul.

Față cu aceste pretenții Bulgarilor se bazează pe întreagă serie de argumente istorice. Conducătorul școlii panbulgare *Petko-Rojkow-Slavejkow*, precizează astfel rolul Bulgarilor în Macedonia:

„Bulgarii erau odinioară stăpânii pământului dintre Dunăre și Don. Pe lângă țărmerii Mării Egee s'au „așezat” Grecii, cari au vrut să elinizeze elementul bulgăresc din Tesalia. În mijlocul evului mediu se strecoară în Macedonia elementul sârb, sub conducerea unei dinastii străine. Dar față cu regele Filip și Alexandru cel mare, încercările de asimilare eline și sârbești au rămas zădarnice. Bulgarii fiind popor curat slav, căci apostolii Metodiu și Cyril au răspândit creștinismul prin graiul bulgaro-slav, au cucerit și au emancipat egemonia Macedoniei.”

Gopcevic renumitul publicist sârb, în contra părerilor lui *Slavejkow* susține că Bulgarii ar fi invadat la 1200 cu o ceată de Mongoli și că Bulgarii fiind de fapt, de rasă mongolică, nu pot avea pretenția egemoniei culturale asupra Macedoniei.

Iar în contra concepțiilor panslave, iată se aude glasul consulului francez *Poqueville*, care față cu *Thumann* și *Fimlay* susține că Macedonia este o definiție sinonimă a Traciei și Elino-vlahii și Cuțo-Vlahii ce se află în Macedonia sunt de origine romană, prin urmare *Macedonia trebuie să aparțină României*. În contra părerilor dlui *Xenopol*, și propagandei stăruitoare a lui *Apostol Margarit*, jen-ul diplomatic a fost câștigat de diplomația lui *Hartwig* și Macedonia, sufletul Balcanilor, a fost pusă în stăpânirea Sârbilor. Cum a fost stăpânirea aceasta?... Ce foloase avuse neamul românesc de dictatura liberală a guvernului sârbesc, o va spune-o viitorul. Una este cert: industriei germane i s'a pus cuțitul la

beregată cu tratatul dela București. Serbia în alianță cu Grecia ajunse în conjuncture strălucite cu industria franceză și engleză, iar monarhia noastră era amenințată de a i se tăia legătura cu Orientul prin un eventual conflict cu România ori Bulgaria.

Diplomația germană a câștigat însă partida cu șanse de reușită și visul lui *Wilhelm*, ce-l văzuse la sfântul mormânt în Ierusalim, se împlineste. Berlinul a vrut Orientul și Macedonia o promite Bulgariei, ca să-și asigure calea către Constantinopol—canalul Suez.

Aniversarea A. S. R. principelui Carol al României.

Sfaturi mari și înțelepte.

— Discursul M. S. regelui *Ferdinand* al României. —

Dăm azi în întregime textul admirabilului discurs al M. S. regelui Ferdinand al României rostit cu prilejul aniversării a 22-a a nașterii A. S. R. principelui moștenitor Carol.

„Atât în numele Meu cât și al fiului Meu vă mulțumesc pentru cuvintele călduroase și urările ce li aduceți cu prilejul zilei Lui de naștere. Nu Mă îndoiesc că în inima Lui tânără aceste semne de dragoste găsesc un răsunet de vie recunoștință și li vor fi un indemn să muncească în sfera Lui de acțiune cu râvnă și cu dragoste pentru țară și neam.

Iubite Carol, este azi întâia aniversare ce sărbătorești ca moștenitor al tronului, căci anul trecut prea era proaspătă țărâna ce acoperea rămășițele pământești ale iubitului Nostru unchiu pentru a putea petrece cu veselie ziua când al ajuns la majoritate. Prea regretatul Tău unchiu aștepta ziua aceasta cu nerăbdare și 'n inima Lui părintească El a vrut să te întâmpine la începutul vieții Tale de bărbat cu cuvintele pline de dragoste și cu sfaturi ce erau să-ți fie neincetat o călăuză.

Pentru Tine sunt larg deschise porțile unui viitor plin de nădejde și să sperăm, și de izbândă. Totuș timpuri grele de furtună au însoțit ajungerea Ta la vârsta de azi și în inima Ta caldă pentru țară acest an a lăsat impresii adânci și multe învățăminte ai putut trage din urlașa dramă ce se desfășoară împrejurul nostru.

Dar cu cât mai întunecat este orizontul cu atât mai vie trebuie să stea înaintea ochilor Tăi măreția figură a regelui Carol I, care Te-a iubit ca pe un fiu și pilda de abnegațiune ce ne-a lăsat ca o moștenire sfântă, și dacă urmezi maxima Lui „nimic pentru mine, tot pentru țară” și deviza Casei noastre „Nihil sine Deo”, nu vei putea pași greșit.

Cu cât cineva este mai sus pus, cu atât mai mult trebuie să caute a merita mărirea la care soarta l'a chemat; numai acela este stimat care-și îndeplinește credincios datorile și dela un prinț care stă aproape de tron se cere mai mult decât dela alții. Nu pot deci să Te sfătuiesc indetul să-ți îndeplinești cu sfîntenle datorile Tale către Dumnezeu, către țară și către Tine însuși.

Sfera Ta de acțiune este încă restrânsă. Ca toți vlăstarii din Casa Noastră ai intrat în nobila carieră a armelor; ea este o școală pentru Tine, în care Tu trebuie să fii întâiu ca exactitate, ca râvnă și ca bun exemplu pentru camarazii Tăi. Și Tu iubești meseria Ta precum iubesc Eu pe ostașul nostru și armata. În mijlocul ostirei am crescut și am trăit cele mai bune zile ale vieții Mele, îi cunosc nepretuita valoare, ea este scutul și nădejdea țării și știu că pe dânsa ne putem bizui în orice moment.

Dar din ce în ce se va lărgi câmpul Tău de activitate până ce la urmă vei fi chemat și Tu odată să conduci o țară întreagă. Cu cât un moștenitor al tronului se pregătește mai din vreme pentru această chemare cu atât îi va fi sarcina mai ușoară când momentul va veni.

Nu uita niciodată că un rege trebuie să fie întâiu servitor al statului și de aceea poporul poate cere ca El să fie pildă în îndeplinirea datorilor Sale; amintește-ți că un exemplu rău dat de sus poate să aducă un stat la peire.

În toate statele moderne constituția a crelat suveranului o poziție excepțională; El nu este responsabil de actele de guvernământ, are însă pentru

actele Sale o răspundere morală foarte grea față de Dumnezeu, față de Sine și față de țară și de Istorie. Un suveran are datorii foarte mari către poporul care l-a încredințat destinele sale, dar puterea Lui este îngrădită și nimeni nu trebuie să observe cu mai multă sfîntenle constituția și legile, lucrând cu încredere și în acord cu sfîntenle Săi. Nu uita că el au o sarcină grea, că asupra lor cade răspunderea actelor suveranului. Meru la strajă, un suveran trebuie să vegheze cu gelozie ca prestigiul țării să fie păstrat sus și neschirbit; însă El nu se poate lipsi de sfaturile consilierilor tronului, căci ei sunt organul de transmitere al păsurilor, al aspirațiilor și al voinței poporului. A le cunoaște, a le împărtăși și a se identifica cu ele este una din cele mai înalte datorii ale unui suveran.

Tu, iubite Carol, vei avea poate o sarcină mai ușoară decât a Acelora cari au muncit și muncesc înaintea Ta și a căror inimă a bătut și bate așa de tare pentru neamul românesc.

Esti iubit de popor, păstrează dragostea ce-ți poartă, dar în toate actele Tale nu uita niciodată că mai lesne se pierde decât se câștigă iubirea și încrederea unui popor”.

Piemontul Balcanului.

— Din ziarul „Világ”. —

Această numire o dădusem Serbiei, iar Serbia purta această numire cu semeția democratismului ei țărănesc, în timpul de glorie ce i-a adus războiul victorios. Acum a sunat ora faptelor, când pentru falnicul atribut i se cere o luptă dusă cu forța disperării, cu ostenele disprețuitoare de moarte.

N'avem pentru ce s'o scuzăm pe Serbia, acum a sunat clopotul adevăratelor socoteți, a sosit momentul decisiv al scenei tragediilor shakespeareiene, dar nici nu avem motive să nu stimăm în Serbia aceea ce întoideamna a arătat că este: adversar tenace, curajos, s'o spunem pe față, erou. Inelul, lanțul bulgar al noilor noștri aliați, seriile asalturilor soldaților maghiari și germani, pe fiecare moment tot mai mult se strânge în socoteala Serbiei. Dacă sunt momente, când palpațiunea inimii aproape se oprește, atunci arătătoarea orei a alergat să arate aceste momente ale istoriei.

Ce va fi mâne, sau poate poimâne? Asemenea momente agitate am trăit numai când în primele înfrigurări ale marelui războiu armata lui Kluck înainta în marș spre Paris. Dar acum altul este patul tragicelor valuri ale războiului, istoria nici în asemenea lucruri nu se repetă. Națiunea sârbă are aceeași conștiință, ca și noi, că paloșul războiului lovește fără milă, nu există căi laturalnice, în fața fortificațiilor și labirintului munților sârbești mugesc mortierele de 42, lozinca soldatului sârb și a Serbiei este: viață, sau moarte. E în curs socoteala finală a unei națiuni mici, dar vrednică și eroică, încrezută și extra-ambicioasă, harnică, muncitoare și simpatică. Horcăiala muribundului e îngrozitoare; deci, să nu te străbată până în inimă vaerul unei națiuni în agonie? Pentru că probabil stăm lângă patul unei națiuni în agonie!

Dar supozăm noi, deoarece Serbia a mădat dovezi că nu i-am cunoscut forța de viață. A trecut anul de atunci, Serbia a avut timp să se recreeze, să se întărească și pentru ca să învieze. Succesele noastre de până acum să nu ne facă prea încrezători, să ne moderăm în noi îngâmfarea optimismului și să facem loc înțelepciunii și calmității, prevederei iar locul bucuriei sgomotoase să-l ocupe compătımirea lentă. Comunicatele zilnice ale cartierului general, cu recunoștință și cu o apreciere aproape neobicinuită relevă eroicele lupte ale Sârbilor. Comunicatele hofferiane nu aduc laude similare soldaților lui Cadorna. Dacă o face aceasta soldatul războinic, cu atât mai mult s'o facem aceasta noi, să recunoaștem, că: Piemontul Balcanului se bate cu eroism și se apără până la cel din urmă strop de sânge. Dar aceste lupte îndârjite putea-vor ele să oprească în alergarea lui carul războiului? Fi-va salvatorul acestei țări un Leonida sârb, sau un Gorgei sârb, sau doară salvarea ei o va aduce armata țărănilor ei, armele comitagiilor, și mâna aruncătoare de bombe a femeilor ei?

Să fim în așteptare. Va fi timp să înălțăm în inimile noastre drapelul bucuriei atunci, când uralele infanteristului maghiar vor saluta pe soldatul bulgar în șesul Moravei, sau dealungul Timocului. Să ne împlinim lucrările noastre cetățenești, ceea ce este de datoria noastră. Ingrijoreze-se inima noastră pentru viața fiecărui soldat al nostru, să avem compătimire pentru sângele roș omenesc ce îngrășă pământul și să pândim arătătoarea orologului, a cărei mișcare decid soarta națiunilor.

Piemontul Balcanului mai trăește încă și se bate în lupte piemonteze pentru viață...

Daruri pentru batalionul IV al regimentului 33.

Ne înduioșăm de dragostea inimilor românești pentru eroii noștri, cari își varsă sângele pe 4 fronturi consacrand prin eroismul lor renumele vitejesc al neamului nostru și întărind prin aceasta titlul poporului nostru la viața națională. Și la acest prilej s'a dovedit din nou, că mângăierea ni-o dă mai presus de toate maica noastră biserică. Iată cu prilejul acestei colecte sumele cele mai însemnate ni le-au trimis episcopii români (Ill. Lor Dr. Demetriu Radu și Dr. Miron Cristea), iar colectanții au fost protopopi și preoți. Va fi o mare mângăiere pentru feciorii noștri convingerea, că biserica întotdeauna cu drag își aduce aminte de dânsii.

Azi am primit la redacție următoarele daruri:

Ilustr. Sa păr. episcop Dr Miron Cristea	
Caransebes	25.—
Iustin Iancu, preot, Otlaca	3.—
Simeon Andron, inv. Sarafola	2.—
Iuliu Herbay, secr. la „Transilvania”	5.—
Gh. Russu, preot Seceani	2.30
Dr. Cornel Iancu, adv. (Karlsbad)	5.—
Dr. Marius Sturdza, medic (Karlsbad)	5.—
Romul Popovici, preot militar (Karlsbad)	2.—
Moise Mizulescu, Chizdia 112	6.—
Laolaltă	55.30
In numărul 219	594.60
De tot	648.90

Punctul de gravitațiune al războiului mondial.

„Züricher Post” publică în numărul său din 16 Oct. n. articolul dela vale, foarte interesant și de actualitate:

Politicianul expert în afaceri coloniale, englezul Johnston scrisese: De-aș fi German, visul meu pentru viitor ar fi un mare imperiu germano-austriac-turcesc cu două principale porturi comerciale: *Hamburg și Constantinopol*; cu porturi în Marea de Nord și în Marea de Ost, în Marea Adriatică și în Marea Egee; un imperiu, care să-și valideze influința prin Asia mică și Mezopotania până dincolo de Bagdad. Acest imperiu care s'ar întinde fără intrerupere dela gura Elbei până la gura Eufratului și a Tigrului, e desigur, o țintă mândră, spre care poate numai tinde o națiune mare”. Și lucru curios, că aceeaș părere a exprimat-o și francezul Leroy-Beulieu, nainte încă ca germanul Dr. Carol von Winterstetten să fi declarat acest program, într'o broșură mult citată ca adevărata deviză a politicii germane. Această broșură era intitulată: „*Berlin-Bagdad, Neue Ziele mitteleuropischer Politik*” și a apărut în 1913 în editura Lehman în München. Ea a câștigat azi o memorabilă actualitate și ceea ce părea înainte de războiu ca o muzică depărtată, poate chiar fantastică, a viitorului, instrumentată azi de urletul bățăliilor, a devenit cea mai vie problemă a zilei. Winterstetten a văzut în alianța imperiului german, a Austro-Ungariei, a statelor din nordul Balcanului și a imperiului turcesc o alianță politică și economică, care va garanta în viitor pacea în Europa. Dar el a mers și mai departe. El a arătat spre afirmarea nimerită a lui Arthur Dix, că Oceanul Indic și Pacific vor fi mărele marilor deciziuni viitoare, așa că *numai acele popoare aparțin popoarelor mondiale, cari vor ajunge până la Oceanul Indic*. Aceasta a știut-o și Alexandru cel mare, precum și Napoleon.

Ambii au voit să arunce ancora puterii lor în oceanul indic, dar ambii s'au prăbușit când au executat acest plan gigantic. Azi se străduiesc trei concurenți spre aceeaș țintă: *Anglia, Rusia și Germania*. Și cea mai din urmă, mai tainică și mai adâncă cauză a războiului mondial e lupta dintre acești trei concurenți.

În lupta aceasta, Turcia formează pivotul. Acest pivot, dacă dorește să învingă Anglia și Rusia, va trebui înlăturat iar dacă Germania își va realiza visul, el va trebui întărit. Pilastrul *liniei ferate Berlin—Bagdad* e Constantinopolul. Dar acestui proiect de cale ferată, german, care e un gigantic program politic, Anglia a pus în față un alt proiect: linia ferată *Capstadt—Cairo—Calcuta*. Care locomotivă ca să sosită mai întâi la Oceanul Indic? Locomotiva engleză sau germană? Întrebarea aceasta a dat naștere războiului mondial.

Ca o contraarie la sunetul de trimbită dat înainte de războiu de Winterstetten, a apărut acum câteva săptămâni în aceeaș editură (Lehmann, München) o broșură, care astăzi, când, Bulgaria păsește pe față de partea puterilor centrale, reclamă o deosebită atențiune. Această broșură e intitulată: „*Der neue Dreihund*”, Ein Arbeitsprogram für das gesamte deutsche Volk und seine Freunde von Franz Köhler”.

„Războiul actual — spune autorul — îl putem denumi tot așa *turcesc* ca și *german*. Cauza pentru Anglia și Franța era Germania, pentru Anglia și Rusia Turcia, iar prietenia dintre Germania și Turcia, care amenința după culise, a provocat unirea celor trei dușmani ai noștri”.

Prietenia Turciei — spune Köhler — e pentru Germania o necesitate din punctul de vedere al politicii ei mondiale, deoarece imperiul mondial al islamului cu nespusele sale bogății în produse brute pe terenul economic, e chiar o întregire a imperiului german cu industria lui foarte dezvoltată. Între aceste două lumi se încadreze Slavii de vest. (Sub Slavii de vest autorul înțelege pe Slavii de pe Elba, din Mazuria, poporul vend, Poloni, Cehi și Slovaci). După părerea lui e o mare greșală a vedea în Slavi dușmani neîmpăcați ai Germaniei și Austro-Ungariei. „De panslavism nu ne putem scăpa reducând iredentismul panslav pe teritoriul german și austriac, ci dimpotrivă dacă vom întări pe Slavii de vest și îi vom câștiga de partea noastră separându-i de adevăratul nostru dușman, de statul panrusesc și creiându-le un nou centru înaintat spre est, prin ce vom îndepărta dela granițele noastre punctul lor de gravitațiune”. Köhler pledează tot ca Winterstetten și Dix pentru o alianță economică dela Oceanul Atlantic până la cel Indic. Și în legătură cu această problemă fundamentală enunță teza devenită azi de actualitatea cea mai ardentă: „*Problema balcanică nu se va rezolvi, câtă vreme nu va fi încadrată într'o alianță a statelor centrale din Europa*”. Această rezolvire a fost împiedecată până acum de o parte de Rusia de altă parte de Italia, deoarece nici Rusia și nici Italia nu au tolerat preponderența Austro-Ungariei în Balcan. A fost interesul Rusiei ca să depărteze din cale-i pe Turcia, dar tot așa e interesul puterilor centrale de a împiedeca ruperea punții care o formează poporul islamit. Această punte duce prin Asia centrală până în China. Ori cum am privi programul mondial al Germanilor din punctul de vedere comercial, cultural precum și strategic. Executarea acestui program e rostul biruinței germane și împiedecarea executării lui e străduința principală a Inteligerii.

Un conflict balcanic a provocat războiul mondial. Rusia s'a amestecat în cearta dintre Austro-Ungaria și Serbia. Prilejul părea favorabil, ca să se facă sfârșit Turciei, iar prin ocuparea Constantinopolului să se realizeze de-o parte visul Rusiei, iar de altă parte cel al Germaniei să fie distrus. Rusia n'a ezitat multă vreme, ci a dat pe față motivele actelor sale. Ea dorea să ajungă la Constantinopol, la Marea Mediterană, să încheie cu Franța și Anglia cercul, care exclude Germania dela Asia și Africa. Pentru drumul ce duce în Asia s'a dat luptă în Flandria și Polonia. *Deviza acestui războiu e: Constantinopolul*. Aceasta s'a evidențiat din zi în zi tot mai mult. Cine stăpânește Constantinopolul, acela a câștigat. Intra-

rea în Constantinopol va avea o semnificație simbolică iar forței ei lumea nu poate rezista.

Din Balcan a pornit războiul, în Balcan se va da și lupta decisivă. Lupta se dă pentru Constantinopol, care e punctul de gravitațiune al războiului. Oricât de gigantice au fost luptele în Orient și Apus — *teatrul principal al războiului*, deși până acum numai în imagine, e *Balcanul*. Războiul își arată așa zicând culoarea. El se apropie cu pași gigantici spre decidera lui. El se va decide în ziua în care învingătorul va intra în Constantinopol.

PENTRU „ALBUMUL DECO- RAȚILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiunile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă).

România se va decide în curând.

România își apără neutralitatea cu armele. — Remanierea guvernului român. — Intreruperea circulației vapoarelor pe Dunăre.

„General Anzeiger” din Düsseldorf află din Basel:

Toate ziarele din Elveția, publică telegrame din București, prin cari se confirmă că o hotărâre în altitudinea României, se va lua cel mai târziu în 2—3 săptămâni. Șeful statului major al armatei române a conferat timp mai îndelungat cu regele României. Nu mai există nici o îndoielă, de partea cui se va alătura România, care voiește să fie victorioasă.

Pe de altă parte „Daily Telegraph” din Londra, află că în România domnește o vie activitate diplomatică. Ambasadorii împătritei înțelegeri au avut o convorbire cu d. Brătianu. Reprezentantul Serbiei, apoi d. Carp au fost chemați la rege în audiență.

Ziarul guvernamental „Dreptatea” din București anunță:

In cercurile liberale se vorbește cu stăruință de o foarte apropiată remaniere a guvernului.

E vorba ca să lese din minister dnii Porumbaru, Victor Antonescu și Radovici, pentru a intra dnii Mihail Ferekide, Toma Steliani și C. Banu. Se spune că d. Brătianu ar vrea să facă această remaniere pentru a da guvernului o nouă împuternicire în fața agitațiilor pe cari le pune la cale opoziția takisto-filipescană.

„Nationalzeitung” din Rotterdam anunță:

Ziarele din Moscova află din Kiev că guvernul român concentrează numeroase trupe la Iași. Mari concentrații de trupe se observă și în regiunea Negotinului.

După toate semnele guvernul român se va opune cu armele contra unei eventuale încălcări străine a teritoriului ei.

Se anunță din Brăila:

Comandanții și piloții de pe vasele, remorcherele și șlepurile plecate zilele acestea din Galați și Brăila cu destinație pentru diferite porturi românești din susul Dunărei, au primit ordinul dela căpitanii porturilor unde ancorase, să nu mai părăsească porturile.

Ieri dimineață în portul Corabia, câteva remorchere ridicând ancora spre a pleca spre portul Brăila au fost oprite de către căpitanul portului.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 21 Octomvrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: La vest și sudvest de Tartorisk lupta a continuat și ieri, ziua întreagă, cu vehemență. La sudost de Kulkovice trupele austro-ungare și germane au respins puternice atacuri rusești. În luptele ce s'au dat ieri lângă Styr am făcut prizonieri 1300 Ruși și am capturat 3 mitraliere. La Nowo-Alexienet am zădărnicit azi dimineață un atac al dușmanului. Alte noutăți nu sunt.

Pe frontul italian: Pe întreg frontul sudvestic sunt în curs de lupte în stil mare. În Tirol s'au prăbușit ieri în fața pozițiilor noastre numeroase atacuri puternice ale Italianilor. Așa pe platoul Vielgereuth, trupele noastre au respins alaltăieri noapte 6 atacuri iar ieri, în cursul zilei, l-am aruncat pe dușman de trei ori îndărăpt. Aceeas soarte a avut-o și atacul întreprins azi noapte de dușman cu mari forțe. În Dolomiți am respins noi atacuri italiene. Pe Col di Lana, Monte Siefe și la înălțimea de graniță spre sud dela Schluderbach, dușmanul, care de zile își dă toate silințele pe acest teritor, n'a știut obține nici unde nici cel mai mic rezultat. În șeaua de munte Karni, spre vest dela lacul Wolagi am respins un atac al trupelor de alpini italieni. În regiunea litoralului focul artileriei italiene s'a potențat la cea mai mare violență și a dăinuit în cursul zilei peste întreg frontul dela Isonzo. Incercările de apropiere ale infanteriei și trupelor de geniu dușmane au fost zădărnice de focul infanteriei și mitralierelor noastre.

Pe frontul sud-oriental: Trupele noastre au intrat în Șabaț. Maciva am curățit-o de dușman. Armata ge-

neralului de infanterie Köves și forțele germane cari înaintază pe ambele țărmuri ale Moravei, strâns alipite, pătrund tot mai adânc pe pământul Serbiei. Grupul vestic al trupelor austro-ungare conduse de generalul Köves a înaintat pe înălțimile Colubarei până în regiunea dela gura Farniei, iar grupul ostic trece luptând valea Ralia, spre sud dela Groțca.

Bulgarii au pătruns între Zaietar și Cniazevat în valea Timocului și la ost de Piroț s'au apropiat de fortificațiile principale până la distanța tirului artileriei. Avânturile unei armate a lor a forțat în luptă eișrea din cazanul dela Cumanovo și intrarea în valea Vardarului.

Berlin, 21 Octomvrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: Nu se semnaleză nici un eveniment esențial.

Pe frontul oriental: Grupul mareșalului Hindenburg: La nord-vest de Mitau dela Borkovitz până la Berseniinde suntem pe țărmul Dvinei. În luptele de aci am făcut prizonieri până acum în total 1725 Ruși și am capturat 6 mitraliere.

Grupul prințului mareșal Leopold de Bavaria: La ost de Baranovici am respins prin atacul Rușilor prin un contraatac.

Grupul generalului Linsingen: Lângă Styr, în regiunea dela Tartorisk a sporit întințerea luptelor locale. O parte a unei divizii germane, ce lupta aci a fost constrânsă să se retragă din fața unei forțe dușmane covârșitoare, în pozițiunile sale posterioare, perzând cu acest prilej câteva tunuri și menținându-se în pozițiunea sa până în clipa din urmă. Contraatacul nostru e în curs.

Pe frontul din Balcani: Trupele aliate îl urmăresc pe dușmanul care se retrage încet pe întreg frontul. La sud și ost de Ripani i-am aruncat pe Sârbi din pozițiunile lor bine întărite în direcția spre sud. Avânturile noastre au ajuns în linia Stepoivaț — Lescovaț—Baba. La vest de Morava, trupele germane înaintază peste Selevaț și Saraorci, iar la ost de râu peste Vlaskid și Rasanat spre Ranovaț.

Trupele bulgare luptă la Negotin. Incolo mai spre sud Bulgarii au sosit la drumul de țară Zaietar—Cniazevat.

Sofia, 19 Octomvrie. — Se comunică dela cartierul principal bulgar: Trupele noastre, cari înaintază peste Timocul inferior, se găsesc acum în orașul Negotin, de unde i-au scos pe Sârbi: Dușmanul, când am pătruns în oraș, au luat-o la fugă în panică. Am făcut prizonieri 10 ofițeri și 50 soldați. Au căzut de partea dușmanului 1 ofițer și 150 soldați. În valea Timocului trupele noastre au ajuns până la liniile: Czerni Vrh (înălțimea 713), Vetre (punctul de triangulațiune 300), Petlat (893) înălțimea Hoinița (795), satul Vidovci (la 3—6 kilometri în direcția spre ost), înălțimea Yossen (800 m.), înălțimea Gabar (875). În regiunea Piroțului trupele noastre au ocupat după lupte violente punctele Turska Vade și Trusko Libade, importante din punct de vedere strategic. Pe Vidlici Planina trupele noastre au instăpânit în regiunea Vrania și au ocupat în lungime de 20 kilometri valea Moravei bulgare. Trecerea în revistă a prăzii ce ne-a căzut în mână la Vrania încă nu a avut loc, dar și până acum s'a constatat, că ne-a căzut în mână 2 milioane cartușe Berdan și tunuri în valoare de 1 milion. În gara dela Boianovci am capturat 10.000 măji de fân. Trupele noastre, cari înaintau în regiunea dela Egri Palanca, au ocupat cu asalt pozițiunea întărită Straciu, i-au respins pe Sârbi și îi urmăresc cu energie. În direcția spre Cumanova, în Valea Bregalniței, ofensiva progesează foarte rapid. Întreagă valea, precum și câmpia Ovce-Polie e în stăpânirea noastră. Orașele Koceana, Radoviste, Stip, Cliseli, Sveti-Nicola și Cratovo sunt în posesiunea noastră. Cavaleria noastră care îi urmărește pe Sârbi ce se retrag, i-a ajuns între Stip și Kiseli și i-a resfirat scăpând în întunerecul nopții înapoi numai o trupă sârbească de 2000 oameni. Poporația teritoriului ce l-am ocupat și l-am eliberat ne-a întâmpinat cu o nespusă însuflețire. Soldații noștri sunt întâmpinați la intrarea lor în orașe cu flori și salutați cu ovații entuziaste ca eliberatori de mult așteptați.

Constantinopol. — Se comunică dela cartierul principal:

În sectorul Anaforta dela Dardanele, artileria noastră a tras asupra trupelor dușmane, cari erau ocupate cu construirea de tranșee. Tot acolo artileria noastră a mai îndreptat focul asupra torpilorului, care bombardă Kirici-Tepe. În față la Ariburnu, artileria noastră a redus la tăcere și a silit să se retragă în noaptea

spre 19 Octomvrie o canonieră dușmană, care bombardă fără rezultat aripa noastră dela dreapta. În sectorul dela Sedilbar din când în când foc de artilerie și svârșire de bombe. Pe celelalte fronturi nu se semnaleză nimic nou.

Războiul european.

Ce face Grecia?

Londra. — „Times” crede că în cazul când guvernul grec își va menține punctul său de vedere, *Înțelegerea e decisă să folosească toate mijloacele contra Greciei* — chiar un apel revoluționar adresat poporului grec.

„Daily Telegraph” e informat, că în Grecia dnii Gunaris și Theotokis, foști prim-miniștri ai Greciei, câștigă influență politică și că actualul prim-ministru d. Zaimis ar fi amenințat cu demisia.

Atena. — Camera greacă a refuzat să voteze încredere dlui prim-ministru Zaimis. În consecință în flece moment se așteaptă demisia dlui Zaimis.

Manifestul țării Rusiei contra Bulgarilor.

Budapesta. — Agenția telegrafică ungară află din Petrograd: *Tarul Rusiei a lansat următorul manifest:*

— Aducem la cunoștința tuturor supușilor noștri credincioși, că *tradarea de către Bulgaria a chestiei slave*, pentru ce ea în mod sperjur se pregătise dela începutul războiului, dar care totuș părea imposibil, azi e fapt împlinit. Trupele bulgare au atacat pe credinciosul nostru aliat, Serbia, care a sângerat în lupta ce a avut cu un inamic mult mai puternic.

Rusia și puterile cu cari suntem în alianță au încercat să rețină guvernul lui Ferdinand de Coburg dela pasul fatal. Au dat asigurări relativ la realizarea pe o altă cale, corespunzătoare intereselor slavismului, a vechel dorințe a poporului bulgar în privința anexării Macedoniei. Dar au invins socotelle și interesele ascunse, inspirate de către Germania, și a invins ura fratricidă contra Sârbilor.

Bulgaria, coreligionara noastră, care cu puțin înainte a fost eliberată din sclăvia turcească prin iubirea de frate și cu sângele poporului rus, pe față s'a alăturat dușmanilor creștinismului, ai slavismului și ai Rusiei. Poporul rus constată cu durere tradarea Bulgariei și cu inima sângerând ridică sabia contra Bulgariei.

Incredințăm dreptei pedepsiri a lui Dzeu soarta trădătorului chestiei slave.

Transitul mărfurilor prin România pentru Bulgaria a stagnat cu desăvârșire.

București. — Transitul mărfurilor din Germania și Austro-Ungaria pentru Bulgaria, de câteva zile a stagnat cu desăvârșire; nu mai sosește nici un vagon cu atare destinație.

Armata sârbească se va refugia în România.

Atena. — Știrile sosite din România spun că părți din armata sârbească, întrucât n'ar putea rezista Bulgarilor în luptele dela granița româno-bulgară-sârbească, și nu se vor mai putea retrage în interiorul Serbiei, se vor refugia în România. Aci și dacă vor fi desarmate, speră că vor putea prinde iarăș arma, când va intra în acțiune și România.

Rușii concentrează mari forțe în Basarabia.

București. — Universul anunță că Rușii concentrează în Basarabia forțe tot mai numeroase. Probabil că aceste forțe nu vor fi aruncate înspre Bucovina, ci că aceasta armată numeroasă provăzută și cu artileria grea e destinată pentru un alt scop deosebit.

Deschiderea parlamentului italian.

Berlin. — „Vossische Zeitung” află din Lugano, că *senatul și camera italiană vor fi deschise la sfârșitul lui Octomvrie. Parlamentul va rămânea deschis până înaintea Crăciunului.*

Noua Zelanda trimite trupe aliaților.

Wellington (Noua-Zelanda). — Agenția Reuter anunță: În cursul ședinței camerei reprezentanților, guvernul a anunțat că numărul total al oamenilor plecați în războiu este de 28 de mii, alți 10.000 se exersează. S'a decis să se sporească întărirea cu 15—20 la sută. După re-

censământul din 1911 Noua-Zelandă are 100 de mii bărbați în vârstă militară. Guvernul este convins că este de ajuns a se face un apel la patriotism pentru a obține pe toți oamenii necesari.

Groznicile lupte pe valea Timocului.

T.-Severin. — Autoritățile românești au fost înștiințate că la punctul Gruia au sosit cu bărcile sute de familii sârbești de prin împrejurimile Raduicvațului, și cari și-au părăsit tot avutul lor, refugiindu-se în România, de frica Bulgarilor, a căror armată a pătruns în valea Timocului. Sârbii au opus o rezistență eroică, însă în fața superiorității numerice a trupelor bulgărești au fost nevoiți să se retragă.

Armata bulgară înaintează spre Negotin, de unde se va îndrepta spre Tekia și Sib.

D. T. Maiorescu n'a fost încă în audiență la rege.

București. — „Ziua” anunță: Știrea dată de unele ziare, că d. Maiorescu ar fi primit în audiență este inexactă.

E hotărât faptul că distinsul bărbat politic, va cere în curând o audiență M. S. regelui.

Consiliu de miniștri român.

București. — Un consiliu de miniștri a avut loc luni după amiază la ora 4 jum., la d. Brătianu acasă.

Demisia consulului bulgar la Paris.

Paris. — Conte Le Fargue, primul secretar al legăției de onoare, consul bulgar la Paris și-a dat demisia.

INFORMAȚIUNI

Arad, 22 Octombrie 1915.

Moartea lui Virgil Onițiu.

Azi dimineață directorul ziarului nostru a primit dela Brașov surprinzătoarea știre telegrafică: „Virgil Onițiu a murit subit astăzi seară. Inmormântarea Sâmbătă. — Branisce”.

Am rămas uluiți la auzul acestei vești dureroase din cale-afară. Pe un moment ni se pare că toți cei buni, pleacă spre neînțeleasa împărăție a liniștii de veci. Trăim sub despotismul regim al morții, trăim în zona primejdii fără margini și a sângelui. După ce pe câmpul de război moartea a răpit gimnaziului din Brașov trei profesori, cari purtau uniformă, ea s'a furșat ieri în odaia lui Virgil Onițiu și i-a oprit bătăile inimii pentru totdeauna.

După ce a deplâns cu lacrimi pe cei trei tovarăși de muncă, a plecat și el aseară în lumea de unde nu mai e întoarcere. A plecat din fruntea celui mai distins gimnaziu românesc din această țară, a plecat omul care conducea destinele acestui gimnaziu cu o mână de fier.

Născut pentru a conduce, viața și munca l'a așezat în locul care i se cuvenea și Virgil Onițiu niciodată nu și-a desmăntit chemarea. El a fost director în cel mai înalt înțeles al cuvântului. Generațiile de elevi, cari au crescut sub ochii lui, au învățat și au înțeles pe deplin ce însemnează a munci. Scriitor remarcabil, suflet senin, pedagog distins, Virgil Onițiu a fost un neclintit erou al datoriilor.

...Și mâne pământul rece îl va înghiți și pe el. Siciul va închide mâne pentru veci osemintele lui Virgil Onițiu și în căderea frunzelor îl vor cobori în mormânt.

În plimbările lor, foștii lui colegi n'or să-l mai întâlnească de acum înainte. În scaunul lui se va aciuia altul și anii vor trece ca și înainte.

Sufletul lui va rămânea însă viu; va rămânea în tot ce a făcut acest om. Va rămânea în foștii lui tovarăși de muncă, în elevii cari i-a crescut, va rămânea în marele rost al acelor școli, de unde se imprăștie fără încetare atâta lumină.

În groapa ce se deschide primitoare pentru oricine, bun ori rău, va fi coborât mâne și Virgil Onițiu. Se va odihni și el acolo unde dreptii se odihnesc. Se va odihni și el după ce a muncit o viață întreagă pentru fericirea neamului românesc.

Fie-i somnul liniștit și munca binecuvântată!

Redacția ziarului nostru a trimis azi familiei următoarea telegramă:

Familia Onițiu — Brașov.

Adânc întristați de pierderea ireparabilă, ce a suferit cultura românească prin moartea marelui director Virgil Onițiu, trimitem familiei condoleanțele noastre.

„Românul”.

In memoria directorului Virgil Onițiu. D. Vasile Goldiș a trimis azi pentru masa studenților din Brașov 20 cor. în loc de cunună peritoare pe sicriul scumpului său amic Virgil Onițiu.

Dăruire. Familia Bortos din Timișcubin a trimis la adm. noastră 5 coroane pentru fondul orfanilor și văduvelor soldaților români căzuți pe câmpul de luptă, în loc de cunună pe sicriul regretatului preot Alexandru Nica din Luguzău.

Mulțumiri!

Propagandă pacifistă în Statele-Unite. Din „Le Temps”: Congresul internațional al păcii cu sediul în San-Francisco a hotărât să trimită imediat pe d. David Starr-Jordan la Washington pentru a propune președintelui Wilson să organizeze o conferință a neutrilor cu scopul de a se forma un comitet permanent care să încerce să restabilească pacea.

„Pacea universală...” Intr'un mesaj pe care l'a adresat congresului internațional al păcii din San-Francisco, contele Okuma, prim-ministrul Japoniei, declară că pacea universală este o utopie și va rămânea o utopie atâta timp cât militarismul nu va fi suprimat. Nu-i nici o speranță de pace atâta timp cât națiuni și particulari se pretind superiori și pentru a-și afirma această pretinsă superioritate nu ezită să... recurgă la forță.

Logodna. Olimpiu Ghiță (Bistrița) și Alexandrina Halță (Năsăud) logodiți. În loc de orice alt anunț.

În Varșovia. Generalul guvernor von Beseler a lansat o nouă ordinațiune care fixează condițiunile de publicare a revistelor și ziarelor poloneze:

Orice publicațiune din Varșovia trebuie să fie supusă unei cenzuri prealabile. În guvernamentul Varșoviei pot să fie răspândite toate publicațiile și ziarele Germaniei, cu permisiunea cenzurei pot pătrunde toate publicațiile și ziarele Austro-Ungariei și teritoriului ocupat de Austria; orice altă publicațiune, nu importă în care limbă, este strict interzisă. Contravenienții vor fi pedepsiți cu trei luni închisoare sau 20 mii de mărci amendă.

D. Dr. Sever Andru, avocat în Oradea-mare își va serba cununia cu dsoara **Ana Diamandi**, fiica dlui Iosif Diamandi procurist al institutului de credit și economii „Bihoreana” în 26 Octombrie 1915 st. n. la orele 11^{1/2} a. m. în biserica gr. or. română din Oradea-mare.

Suspendarea lui „Deutsche Tageszeitung”. Autoritățile din Berlin au suspendat apariția ziarului conservator și pangermanist „Deutsche Tageszeitung”. Nu se poate cunoaște mai deaproape motivul, însă „Berlingske Tidende” din Copenhaga crede că suspendarea s'a făcut în urma publicării articolelor asupra autorităților turcești față de Armeni pe cari îi ia în apărare contele Reventlow. „Deutsche Tageszeitung” a doua oară a fost suspendat în chip provizoriu, în decursul acestui război.

După o altă versiune, mai aproape de adevăr, suspendarea lui „Deutsche Tageszeitung”, este motivată cu articolele aceluiaș conte Reventlow împotriva cancelarului imperial Bethmann Hollweg, și în favoarea acțiunii navale fără restricțiuni preconizată de amiralul von Tirpitz.

x Schimbarea localului farmaciei Kárpáti. D. Kárpáti János și-a mutat farmacia existentă de 28 ani din casa Dengel, piața Boros Béni, vis-à-vis în colțul străzii care mai înainte avea numirea Radnai-ut. Începând de azi, farmacia aranjată luxos și corespunzător cerințelor sanitare, stă la dispoziția publicului.

Ultima oră.

București. — „Universul”, prin peana dlui general Crăiniceanu scrie că Bulgaria are intenția de a ataca România. — Cităm textual:

„Pe cât mintea omenească poate prevedea și după toate regulile războiului, eu cred și repet, că în caz de succes contra Serbiei și Greciei, sau numai contra Serbiei, Bulgaria își va întoarce armele contra României, chiar dacă tratatul cu Austro-Ungaria și Germania oprește aceasta sau nu o prevede.

Nimic nu va stăpâni și nu va opri pe Bulgari pe calea nebună pe care au apucat.

Pe lângă cucerirea Dobrogei, Bulgaria voințe — acum și cu orice preț — să împiedece mărirea României.”

CIRCULAȚIA PE LINIA NIȘ-SALONIC COMPLECT INTRERUPTĂ.

București. — Guvernul român, a fost avizat că circulația pe linia Niș-Salonic, a fost complet intreruptă începând de Sâmbătă, 3 (16) Octombrie.

TRUPELE ENTENTEI INTRATE ÎN FOC.

Geneva. — Ziare din Paris scriu despre evacuarea Nișului. Spun că se așteaptă o concentrare a trupelor sârbești în apus, iar trupele ententei în valea Bregalnița au dat întâiele lupte în războiul balcanic.

CONSILIU DE COROANĂ SÂRBESC PENTRU ÎNCHEIEREA PĂCII.

Budapesta. — Ziarele ungurești află din Salonic: Se anunță din Monastir: Sub președinția moștenitorului Alexandru a avut loc un consiliu de coroană, la care au luat parte toți miniștrii și conducătorii partidelor. Consiliul a constatat că continuarea luptei împotriva puterilor centrale și Bulgariei e deplin fără nici o perspectivă. Unica rezolvire ar fi încheierea cât mai grabnică a păcii.

Hotărîrea consiliului a fost telegrafiată țarului, regelui englez și președintelui republicii franceze. În telegrama sa guvernul sârbesc mai declară, că intru cât antantei nu i-ar reuși să înduplece pe Grecia, ca să-l dea ajutor armat. Serbia se va considera delegată de toate obligamentele și se va conforma.

BULGARII AU OCUPAT CUMANOVO ȘI VELES.

Sofia. — Bulgarii au ocupat Cumanovo. Sârbii s'au refugiat spre Ușkub. Trupele bulgare ar fi ajuns până la Vardar și au cucerit Veles. Pe dușman îl fugăresc spre Prilep. La Veles calea ferată Vardar este distrusă, au tăiat legătura dintre Salonic—Ușkub.

TRUPELE NOASTRE ATACĂ MUNTE-NEGRUL.

Cetinje. — La Grahovo trupele austro-ungare au atacat cu vehemență pozițiile munte-negrine. Aviatorii dusmani au trecut în mai multe rânduri frontul Drinei.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

CONCURS.

La postul al doilea de *Invățător* ordinar dela școala gr. cat. elementară din *Érvasad* (com. Bihor) până în 20 Nov. 1915 deschidem concurs. Soluțiune: dela comuna bisericească, locuință și grădina corespunzătoare, în bani 134 cor., în bucate 14.40 hl. secară, în pământ 16 jughere catastrale pământ arător de clasa primă cu 11 drepturi de pășunat. Dela stat: ajutor de stat conform articolului de lege XVI din 1913 după anii de serviciu. Datorință: conducerea claselor III—VI. elementare și a școlii repetiționale de băieți. Conducerea stranei a doua din biserică. Recurenții sunt datori pe speșele lor a se prezenta în cutareva Duminecă în biserica noastră la cântări. Postul e a se ocupa în 3 Ianuarie 1916. Rugările provăzute cu documentele de lipsă sunt a se trimite subscrisului: *Traian A. Mihalca* preot, președintele școlii.

Lista manualelor școlare

pe anul 1915/1916 pentru școlile populare aprobate de ministerul cultelor și super. bis. precum și recvizitelor școlare.

De vânzare la Librăria Concordia, Arad str. Deák-Ferenc 20.

Nicolae Crișmariu: Istorioare biblice ed. IV.	0.45
N. Crișmariu: Istorioare bisericesti ed. II.	0.40
Nicolae Crișmariu: Catechism ed. II.	0.40
Petru Barbu: Istorioare religioase morale I-a Carte de religiune	0.30
Petru Barbu: Istorioare biblice II-a Carte de religiune ed. XIII. 1913	0.30
Petru Barbu: Istorioare Bisericești III-a Carte de religiune ed. IX. 1914	0.30
Petru Barbu: Catechism IV-a Carte de religiune ed. IV. 1914	0.40
Petru Popa: Istorioare biblice ed. II.	0.45
Traian Vătan: Istorioare biblice pentru ucenici ed. III.	0.30
Traian Vătan: Din liturgia bisericii ortodoxe	0.70
David Voniga: Micul catehism ed. I.	0.24
„ Istorioare biblice ed. II.	0.50
Silviu Bichicean: Rugăciuni	0.10
Rugăciunile școlărilor și cântări bisericești pentru școlile popor. rom.	0.50
Iosif Moldovan și soții: Abcedar român ed. X. Nr. aprob. min. 21416/1914 VI. c.	0.40
Iosif Moldovan: A doua carte de cetire ed. VII. Nr. 136812/1912	0.40
Iosif Moldovan: A treia carte de cetire ed. V. Nr. 21417/1914 VI. c.	0.60
Iosif Moldovan: A patra carte de cetire ed. III. Nr. 52389/1914	0.60
Iosif Moldovan: Carte de cetire pentru cl. V. și VI. ed. II. 103233/1910	1.00
Groșorean și I. Moldovan: Limba maghiară p. I. ed. IV. Nr. min. 105836/1914	0.50
I. Groșorean și I. Moldovan: Limba maghiară p. II. ed. I. Nr. min. 105836/1908	0.50
I. Groșorean: Gramatica română ed. III.	0.50
Iuliu Vuia: Abcdar rom. metoda Gabel ed. VII.	0.40
Iuliu Vuia: Abcdar ilustrat ediția X. Nr. 15270/1912	0.40
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. II. ed. VI. Nr. 104220/1912	0.40
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. III. ed. VII. Nr. 131332/1912	0.50
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. IV. ed. VII. apr. minist. Nr. 127381/1912	0.60
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. V. și VI. ed. IV. apr. minist. 100967/1912	1.20
Iuliu Vuia: Curs practic de limba română ed. IX. Nr. 76642/1913	0.60
Iuliu Vuia: Instrucțiunea metodei sunetelor VII a lui I. Gabel	0.80
Iuliu Vuia: Carte de învățătură pentru școlile de repetițiune economică, ultimii ani ai școlii populare	1.50
I. Vancu: Exerciții intuitive	0.50
Iuliu Vuia: Curs practic de l. maghiară partea I. ediția X. Nr. aprobări minist. 127380/1912	0.50
Iuliu Vuia: Curs practic de limba maghiară partea II. ediția VIII. Nr. aprob. minist. 127380/1912	0.50
Szabó-Dirlea: Curs practic l. magh. partea I. ed. I. aprob. min. Nr. 99941/1909	0.50
Szabó-Dirlea: Curs practic de limba magh. partea II. ed. I. apr. min. Nr. 99941/1909	0.60
Iuliu Vuia: Curs practic de aritmetică pt. cl. II-IV ed. IX aprob. min. 74731/1914	0.60
Iuliu Vuia: Curs practic de aritmetică și geometrie ed. V. pentru cl. 5-6 îndreptată Nr. 104755/1913	0.60
R. Vuia: Elemente de geografie și constituție pentru cl. III-IV. ediția VIII. Nr. 97819/1912	0.60
Iuliu Vuia: Curs practic pentru istoria Ungariei ed. I. Nr. 128134/1913	0.50
R. Vuia: Curs practic din istoria naturală ed. II. apr. min. Nr. 104754/1913	0.60
Iuliu Vuia: Curs practic de economia rațională ed. II. apr. min. Nr. 10498/1912	0.60

Iuliu Vuia: Curs practic de fizică și chemie ed. V. apr. min. Nr. 108725/1913	0.50
T. Popovici: Carte de cântece partea I. și II.	1.60
Petru Hădan: Abcedar „Soarele” pentru copii începători și adulți analfabeți după metoda imitațiunei	0.50
Petru Hădan: Călăuza la folosirea abecedarului „Soarele”	0.50
Literile mobile	2.50
Tăblișă la abcedar	0.20
Tabele de cetire românești la abcedarul lui Iosif Moldovan și soții	6.—
Aviz școlar. — Iskolaí értesítő	0.30
Caete (I bele, scrisori) pentru aligrafia rom., maghiară sau pentru dictando și comput 100 bucăți	1.60
Caete pentru desemn punctate și cu modele Nr. 1, 2, 3, 4 și 5 bucata à	0.08
Ceruze (creoane) de calitate extrafină duzina (12 bucăți) à 18, 24, 36, 40, 60 fileri și Ceruze colorate (Pastel) cutia à — 10 și Condeie (penițe de aluminiu în cutii à 1 gross (144 bucăți) à 1.—, 1.60, 1.80.	2.40
Cerneală neagră sau antracén, fabrica cea mai cea mai bună, litru în borcan de pământ	2.40
Tăblișe de piatră în rame de lemn I-a calitate, duzina (12 buc.) Nr. 2 cor. 3.90, Nr. 3 cor. Curnă de șters, duzina (12 buc.) à 30, 50,	0.80
Tocuri (coade, cotoare) pentru condeie, duzina (12 buc.) à 16, 20, 50 filii	1.20
Propise (corecte de examen 100 bucăți	1.30
Anuar școlar (Évkönyv) pentru 80 elevi Cor. 6.—, 120 elevi Cor. 7.—, 160 elevi	8.—

Cărți literare, populare, de rugăciuni etc.

Cantorul bisericesc sau cuprinsul Vecerniei, Utreniei și Liturgiei pe opt glasuri împreună cu rânduiala serviciului tuturor săbătorilor de peste întreg anul și a tipicului bisericesc. Aranjat de învățătorul George Bujigan. Prețul broșat Cor. 10. — Legat în pânză Cor. 12. — În piele.	14.—
Mic Acaftist întru Mărirea lui Dumnezeu. Carte de rugăciuni pentru tot creștinul intristat și năcăjit Legată în negru aurit (13 × 9 cm.) 70 fil. și	1.—
Acaftistul Preasfintel Născătoare de D-zeu și alte rugăciuni. Legat Cor. 1.20 și 1.60. În pânză, aurit 1.75. În piele roșie 3.20. În piele neagră 3.80 și 5.20. În piele brună	5.20
Patima și moartea Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos. Legată.	2.—
Laudă lui Dumnezeu. Carte de rugăciuni pentru credincioșii de religiunea ortodoxă română. Legată în negru, aurită (11½ cm. × 8 cm.	1.—
Noul testament al mântuitorului nostru Isus Hristos. Legat	0.50
Noul testament și Psalmii. Legat	0.70
Mântuirea sufletului. Carte de rugăciuni Legată	0.80
Carte de rugăciuni pentru tinerimea evlavioasă. de un prieten al copiilor. Legată	0.44
Icoana sufletului. Carte de rugăciuni și cântări bisericești. Legată simplu 1 cor. în pânză	1.60
Carte de rugăciuni și cântări cu un adaus de cuvinte mângâietoară și îndemnuri morale scoase din Sf. Scriptură. Legată	0.80
Carte de rugăciuni pentru folosul și mângâierea fie-cărui creștin. Intocmită de Iero. diaconul Damaschin din Sfânta Mănăstire Sinaia 250. Legată în piele	5.—
Manual de cântări bisericești sau Octoiul mic. Legat Cor. 1.60, 2.— în piele	3.20
Culegere de cântări bisericești. Legată	0.30
Epistolia D-lui Nostru Isus Hristos Legată à 20 și	0.30

Păscălie sau carte de zodii așezată pe 7 planete. Ediția a patra corectată și învâțată cu privire la mai multe cerințe	2.—
Inimioara adevă floarea poeziei naționale	0.60
Legende, balade și poezii	0.32
A. Cotruș. „Sărbătoarea Morții” (1914-1915) Versuri	1.50
Al. Ciura. „In războiu” Schițe	1.—
Becescu Gh.—Silvan „In fața morții” Nuvele	1.50
Benardin de Saint-Pierre „Paul și Virginia” „Coliba indiană”	1.—
N. Pora. „Intre viață și moarte” Nuvele	2.—
Ioan Russu-Sirianu „Schițe și nuvele” inedite	1.50
A. Malor „Făt frumos” Poem dramatic în acte	2.—
Guy de Maupassant „Inima noastră” Roman	2.—
N. Zaharia „Sentimente-Pasiuni” (Patriotismul. Bunătatea. Răutatea. Mălițozitatea. Amiciția Disprețul. Afinitatea sufletească. Resemnarea. Lașitatea. Timiditatea. Sinceritatea. Gelozia) 2 Cor. ed. de lux	2.50
I. C. Apostol „Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română”	0.60
Dr. B. Basiota, medic „Despre lungoare” (Febra tifoidă, Tiphus abdominalis)	0.20
Dr. B. Basiota, medic „Anemia” (Lipsa de sânge) o consultație medicală	0.30
Doctorul de casă sau Dicționarul Sănătății. Împodobit cu 315 chipuri și peste 800 pagini de Doctorul Vasile Bănu. Prețul	15.—
Aurel C. Popovici. „Naționalism sau democrație”. O critică a civilizațiunii moderne	2.—
N. Iorga. „Cugetări”	2.50
„ Sate și preoți din Ardeal	2.50
„ Viața femeilor în trecutul românesc	1.75
Em Grigorowitza. „Chipuri și graiuri din Bucovina”	2.50
N. N. Beldiceanu. „Chipuri dela Mahala”	1.50
Radu Baltag „Feciorul”	1.50
M. Sadoveanu. „Amintirile Căpraruului Gheorghită”	2.—
M. Sadoveanu. „O istorie de demult”	2.—
M. Sadoveanu. „Apa morților” Roman	2.—
„ Bordeenii și alte povestiri”	2.—
Ecaterina Pitiș. „Poezii”	1.50
S. Mehedinți. „Către noua generație”	1.50
Emilia Tailler. „Din tainele simțirei. Nuvele și schițe	1.50
I. Slavici. „Povești”	1.50
Al. I. Odobescu. „Opere complete” în 3 volume. Prețul unui volum	1.50
C. Negruzzi. „Opere complete” Vol. I. Proză	1.50
C. Negruzzi. „Opere complete” Vol. II. Poezii	1.50
C. Negruzzi. „Opere complete” Vol. III. Teatru	1.50
C. Negri. Versuri, proză, scrisori. Cu un studiu asupra vieții și scrierilor sale de E. Gârleanu	1.50
N. Nicolescu. C. Stamat, V. Cârlova Biblioteca scriitorilor români	1.50
Henry Murger. „Viață de Boem”	2.—
Guy de Maupassant. „Povestiri alese” Traducere de M. Sadoveanu	2.—
Tereza Stratilescu. Educația fizică, intelectuală și morală. Consfățiri cu mamele și educatoarele fetelor de școlile secundare	2.—
Marian-Simionescu-Rimniceanu. Propilece artistice. Articole, teoretice și dăi de seamă	2.—
George Panu. Amintiri dela „Junimea” din Iași volumul I. Cor. 2.— volumul II.	3.—
Silvestru Moldovan. „Ardealul” I. Ținuturile de pe Olt	1.80
Silvestru Moldovan. „Ardealul” II. Ținuturile de pe Murăș	— 90
G. I. Brăileanu. Spiritul critic în Cultura românească	2.—
Victor Eftimiu. „Înșiră-te Mărgărite” Poem feeric în două părți (4. acte)	2.—
A. Deesușanu, profesor universitar. Istoria limbii și literaturii române. Ed. II-a	4.50
Zaharie Bărsan. Impresii de teatru din Ardeal	1.50

Pentru porto să se adauge de fiecare carte 10-20-30 fil., însă pentru cărțile trimise în chipul acesta (sub bandă +) librăria nu la asupra sa nici o răspundere numai dacă se adaugă încă 25 fil. pentru recomandare. Cărți de peste 1 kgr. se trimit ca pachete postale. Pentru astfel de pachet să se trimită suma de 80 fil. și cărțile se vor trimite franco.

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1|a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocațiale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri :
moderate :**